

КАКВИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ИМАМ КАТО СВИДЕТЕЛ?

- Длъжен сте да се явите пред съда в съответния ден и час. Неявяването Ви без уважителни причини е нарушение на закона, което се наказва с глоба и може да има като последица принудителното Ви довеждане за следващото заседание по делото. Ако не можете да се явите поради важни причини, преди съдебното заседание трябва да уведомите съда с писмена молба.

- Длъжен сте да разкажете всичко, което Ви е известно по случая, и да отговаряте на въпросите, поставени от страните по делото и съда.

- Длъжен сте да казвате само истината. Лъжесвидетелстването (съзнателното потвърждаване на неистина или затаяване/премълчаване на истина) е престъпление против правосъдието, наказуемо с лишаване от свобода до 5 години.

- Длъжен сте да бъдете на разположение на съда, докато е необходимо. Не напускате съдебната сграда, без да сте уведомили за това съда.

КАКВО ДА ПРАВЯ В ДЕНЯ НА ЗАСЕДАНИЕТО?

В деня на заседанието се явете в съда поне 10 минути преди посочения в призовката час, за да имате време да намерите съдебната зала, в която ще се разглежда делото. В по-голяма част от съдилищата има информационно табло в близост до входа, на което са посочени номера на делото и залата. Номерът на делото, по което сте призован, е записан в призовката. Облечете се подходящо, преди да влезете в съдебната зала изключете мобилния си телефон, не носете оръжие, дори да имате съответно разрешение.

В началото на заседанието съдът ще снесе самоличността Ви и ще Ви попита за отношенията, в които се намирате със страните по делото. Преди самия разпит съдът ще Ви покани да дадете добросъвестни показания и ще Ви предупреди за наказателната отговорност, която носите при лъжесвидетелстване. Изложете под формата на свободен разказ всичко, което Ви е известно по делото, като казвате само истината. Внимателно слушайте съдията и изпълнявайте всички негови нареждания. Отговаряйте ясно и изчерпателно на поставените въпроси. Чуйте внимателно въпроса, помислете, опитайте се да си спомните случая, и едва след това дайте отговор. Не се опитвайте да отговаряте на въпрос, който не разбирате, а помолете съда да го повтори или обясни. Не се опитвайте да отговаряте на въпрос, отнасящ се до неща, които не знаете или за които нямате спомен. Говорете само за фактите, без да правите предположения. Не задавайте въпроси на съда, на страните или на други лица, присъстващи в залата.

Не забравяйте, че от свидетелските Ви показания зависи установяването на обективната истина и справедливото решаване на делото!

Образователна програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие.“ Отворени съдилища и прокуратури“

ТРЯБВА ЛИ ДА СИГНАЛИЗИРАМ И КОГО ПРИ ИЗВЪРШЕНО ПРЕСТЪПЛЕНИЕ?

Всеки гражданин, който е станал свидетел или е разбрал за извършено престъпление, дори да не е пострадал от него, е длъжен да информира прокуратурата или полицията.

Съобщенията за извършено престъпление могат да бъдат устни или писмени.

Писменото съобщение трябва да съдържа:

- пълни данни за подателя - трите имена, ЕГН, адрес за призоваване, телефон за контакт;
- подробно описание на всички обстоятелства;
- подпис на подателя.

Анонимните съобщения не са законен повод за започване на разследване.

При устно съобщение се съставя протокол, който се подписва от заявителя и от органа, който го приема (прокурор или полицай).

Писмен сигнал можете да подадете по пощата или в деловодството на прокуратурата, в чийто район е извършено престъплението. Обикновено това е съответната районна прокуратура или териториалното отделение към нея. Ако деянието е от компетентността на окръжната прокуратура, съобщението Ви служебно ще бъде препратено. Във всички случаи, ако сте допуснали грешка, сигналът Ви ще бъде препратен служебно на правилния адресат. Служител ще регистрира съобщението и ще Ви даде входящ номер, който трябва да пазите, за да можете да правите справки за движението по преписката. Чрез интернет сайта на Прокуратурата на Република България (<https://www.prb.bg/bg/signals>) може да бъде подаден сигнал.

КАКВО СЕ СЛУЧВА СЪС СИГНАЛА МИ?

Вашата жалба или сигнал ще бъдат разгледани от прокурор в съответната прокуратура, който ще прецени дали изложените от Вас данни сочат за престъпление. Жалба може да подадете и в съответното полицейско управление, където служител ще я регистрира и ще Ви даде входящ номер. В този случай полицията ще извърши проверка и при установяване на данни за извършено престъпление ще уведоми прокуратурата, като изпрати жалбата Ви с материалите от проверката. При евентуален отказ от органите на полицията да приемат жалбата или сигнала Ви, незабавно уведомете прокуратурата. Ако станете жертва или свидетел на престъпление, Вие можете незабавно да съобщите това и на телефон 112. Позвъняването Ви на телефона за спешни и аварийни обаждания не е пречка за подаване на писмено съобщение до прокуратурата или полицията.

Ако няма данни за престъпление, прокурорът ще откаже образуването на досъдебно производство и ще прекрати преписката.

При достатъчно данни за извършено престъпление прокурорът ще образува досъдебно производство, за което ще бъдете уведомени писмено. В зависимост от конкретния казус, делото ще се разследва от разследващ полицай, следовател или прокурор.

Прокурор от съответната прокуратура ще осъществява ръководство и надзор върху разследването, като ще следи за законосъобразното му провеждане и приключване в законоустановените срокове.

НЕОБХОДИМО ЛИ Е ПО-НАТАТЪШНОТО МИ СЪДЕЙСТВИЕ ПО ДЕЛОТО?

В хода на разследването ще бъдете призовани за разпит в качеството на свидетел от разследващ полицай, следовател или прокурор. Явяването Ви е задължително. При неявяване без уважителни причини ще бъдете глобени и принудително доведени. По време на разпита ще Ви бъдат разяснени правата и задълженията, които имате като свидетел или пострадали. Внимателно се запознайте с правата си, за да можете ефективно да ги упражнявате. Ако нещо не Ви е ясно, поискайте да Ви го обяснят. Ако сте пострадали от престъплението, имате право да упълномощите адвокат, който да представлява интересите Ви.

КАК ДА ПОИСКАМ ЗАЩИТА В СЛУЧАЙ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ?

Защита от домашно насилие може да поискате с молба до районния съд по местоизвършване на посегателството. Въз основа на нея ще бъде образувано дело. В случай, че се докаже осъществено насилие, ще бъдат допуснати мерки за защита срещу домашно насилие. Съдът може да задължи извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие спрямо Вас, да го отстрани от

семеяното жилище, да му забрани да приближава жилището Ви, местата за социални контакти, работата Ви, да го задължи да посещава специализирани програми и други. Всички възможни мерки са изчерпателно изброени в Закона за защита срещу домашното насилие. При неизпълнение на определените мерки за защита срещу домашно насилие сигнализирайте прокуратурата.

В случаите, когато има данни за опасност за живота или здравето на пострадалото лице, то може да подаде молба до органите на Министерството на вътрешните работи за предприемане на мерки, съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи.

Към прокуратурата можете да се обърнете, в случай че с домашното насилие е извършено престъпление, например при причинени телесни увреждания, при хулигански действия, при самоуправство и други.

ЗАЩО Е ВАЖНО ДА СВИДЕТЕЛСТВАМ?

Получили сте призовка да се явите като свидетел по дело. Призовката съдържа името на съда, който я издава, номера и вида на делото, датата, часа и мястото на съдебното заседание. В повечето пъти се касае за случай, на който сте бил очевидец или с който имате друга връзка. Ако сте призован като свидетел по наказателно дело, е възможно вече да сте били разпитван от следовател/разследващ полицай в хода на досъдебното производство. Призоваването Ви означава, че Вашите показания са важни за решаване на делото, затова е от изключително значение да се явите пред съда и да кажете истината по случая.

КАКВИ ПРАВА ИМАМ КАТО СВИДЕТЕЛ?

Кодексът на труда задължава работодателя при призоваването Ви като свидетел да Ви разреши използване на платен годишен отпуск. Явяването пред съда се удостоверява на гърба на призовката, след приключване на разпита. Издава Ви се документ, който трябва да представите в касата на съда, за да Ви бъдат изплатени пътните разходи. При разпита Ви пред съда може да ползвате бележки за дати, цифри и други обстоятелства, свързани с Вашите показания. Ако сте съпруг/а или близък роднина на обвиняемия, може да откажете да свидетелствате. Имате право да откажете да отговоряте на въпроси, които могат да уличат в извършване на престъпление Вас, съпруга/та Ви или близък роднина. Може да искате отмяна на актовете, които накърняват правата Ви (например при налагане на глоба).

При тежки криминални престъпления, когато в резултат на свидетелстването, може да възникне опасност за живота, здравето, имота или за близките Ви, имате право на защита. Мерките за такава защита са осигуряване на охрана и запазване в тайна на самоличността Ви. Те могат да се вземат, както по инициатива на държавните органи с Ваше съгласие, така и по Ваша инициатива и искане, когато считате, че реалната опасност е възникнала или може да възникне. Можете да се обърнете към съдията с такава молба и предварително, преди заседанието.